

การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills

ศิริประภา สันตะวงศ์^{1*} ทรงภพ ขุนมธุรส² นิตยา เรืองสุวรรณ³

ศิริประภา รัตนรวมการ⁴ และ กานต์ กาญจนพิมาย⁵

Siraprapha Suntawong^{1*} Songphop Khunmathurot² Nittaya Rueangsuwan³

Siraprapha Ratanaruamkarn⁴ and Kan Kanjanapimai⁵

^{1*} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์;

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University;

*Corresponding Author; e-mail : Siraprapha.s@rru.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ; Faculty of Education,

Naresuan University ; e-mail : songphop@g.swu.ac.th

^{3,4,5} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์;

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University;

e-mail : Nittaya.r@rru.ac.th, Siraprapha.r@rru.ac.th, kan.k@rru.ac.th

Received : January 14, 2026; Revised : March 17, 2026; Accepted : April 21, 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ระหว่างปี พ.ศ. 2558–2568 ข้อมูลที่นำมาศึกษาได้มาจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตของ 9 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งสืบค้นได้จากคลังข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยและเว็บไซต์ ThaiLIS รวมงานวิจัยทั้งหมด 217 เรื่อง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลและสาระสำคัญด้วยแบบสรุป Cornell Notes แล้วคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟัง-พูด เพื่อนำมาสังเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัยร่วมกับสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยด้านการฟัง-พูดมีเพียง 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของงานวิจัยทั้งหมด แนวทางที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดมีความหลากหลาย ได้แก่ การใช้นิทานและบทบาทสมมติ

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

ในระดับปฐมวัย เทคนิคเพื่อนคู่คิดในระดับประถมศึกษา การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนการบูรณาการทฤษฎีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้เรียนต่างชาติ ผลการสังเคราะห์สะท้อนว่า การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการสะท้อนกลับอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่าควรมีการพัฒนางานวิจัยด้านทักษะการฟัง-พูดเพิ่มเติม เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ครอบคลุมทุกช่วงชั้นและสนับสนุนสมรรถนะการสื่อสารที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ (Keywords) : การสังเคราะห์งานวิจัย, การสอนภาษาไทย, ทักษะการฟัง, ทักษะการพูด

Abstract

This study aimed to synthesize research on Thai language instruction focusing on the development of listening and speaking skills conducted during 2015–2025. The data were drawn from master's theses and doctoral dissertations from nine universities, namely Chulalongkorn University, Khon Kaen University, Thaksin University, Naresuan University, Burapha University, Mahasarakham University, Ramkhamhaeng University, Silpakorn University, and Srinakharinwirot University. These studies were retrieved from university thesis repositories and the ThaiLIS database, yielding a total of 217 studies. The researcher recorded preliminary information and essential content using Cornell Notes and then purposively selected only those studies specifically aimed at developing listening and speaking skills for synthesis through inductive content analysis together with descriptive statistics.

The findings revealed that only 7 studies, accounting for 3.23 percent of all studies reviewed, focused on listening and speaking skills. The approaches used to develop these skills were diverse, including the use of storytelling and role-play at the early childhood level, the think-pair technique at the primary level, cooperative learning integrated with local information at the secondary level, and the integration of self-efficacy theory and communicative language teaching with electronic media for foreign learners. The synthesis further indicated that the development of listening and speaking skills should involve learning activities that provide learners with opportunities for interaction, active participation, and continuous feedback. In addition, the findings suggest the need for further research on listening and speaking skills in order to build a more comprehensive body of knowledge

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

across all educational levels and to support learners' essential communicative competence in the twenty-first century.

Keywords : Research synthesis, Thai language teaching, Listening-Speaking skills

บทนำ (Introduction)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 เพื่อยกระดับความรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตลอดจนตอบสนองเป้าหมายการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ประกอบด้วย 1) องค์ความรู้ (Knowledge) เช่น การรู้หนังสือ (Literacy) และความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ 2) ทักษะ (Skill) เช่น ทักษะการสื่อสาร (Communication) และการแสดงออกทางวาจา (Oral Expression) และ 3) คุณลักษณะ (Attribute) เช่น การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการรับฟังเชิงรุก (Active Listening) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการพัฒนาของผู้เรียนทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) แนวโน้มการพัฒนาดังกล่าวได้ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อพัฒนาครูภาษาไทยให้มีความรอบรู้และสามารถใช้การวิจัยเป็นฐานในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยในฐานะเครื่องมือการสื่อสารทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการบันทึกและถ่ายทอดวัฒนธรรม การพัฒนาทักษะภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยทักษะการฟังและการพูดทำหน้าที่เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความรู้สึก และการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนการอ่านและการเขียนทำหน้าที่บันทึก ถ่ายทอด และสืบสานองค์ความรู้และวัฒนธรรมของสังคม (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2545) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจึงควรออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทุกทักษะให้สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของภาษาอย่างสมดุล

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างทันทั่วถึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สื่อออนไลน์” ซึ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้คนในสังคมปัจจุบัน (วราพร ดำจับ, 2560) ในบริบทดังกล่าว ทักษะการฟังและการพูดนับเป็นสมรรถนะสำคัญของการใช้ภาษาไทย โดยเกี่ยวข้องกับการรับสาร การส่งสาร การตีความ การตีความ และการถ่ายทอดสารได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่พัฒนาทักษะดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนยังประสบปัญหาหลายประการ ทั้งด้านการออกเสียงไม่ชัดเจน การใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมกับบริบท ข้องจำกัดด้านคำศัพท์ ความประหม่าและการขาดความมั่นใจในการพูด

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

รวมถึงการเรียบเรียงความคิดและการสรุปประเด็นจากการฟังหรือการดูได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ (พิสมร ชูอม, 2561 ; ชัยยา บุรีสุวรรณ, 2559) โดยเฉพาะผู้เรียนชาวต่างชาติยังมีข้อจำกัดด้านการฟังไม่ทันและการตีความความหมายไม่ถูกต้องเมื่อเผชิญกับการใช้ภาษาจริง (Zhou Xiaoyan, 2561) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดยังเป็นพันธกิจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในทุกระดับ เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องมีวิจรณ์ญาณในการรับสาร สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล และถ่ายทอดสารกลับไปยังผู้ฟังได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสร้างสรรค์ อันเป็นความสามารถที่สัมพันธ์โดยตรงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งด้านการทำความเข้าใจสาร การตั้งคำถาม การอธิบายเหตุผล การสรุปความ และการนำเสนอความคิด

การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดยังปรากฏชัดเจนในมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและถ่ายทอดความคิดได้อย่างเหมาะสม คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์ ตลอดจนซาบซึ้งคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดจึงเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงทั้งการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัล และการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลาง ทั้งด้านการใช้ภาษาในชีวิตจริงและการธำรงรักษามรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทย ดังนั้น การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจแนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทสังคมร่วมสมัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทยจำนวน 217 เรื่อง พบว่ามีเพียง 7 เรื่องที่มุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดโดยตรง ซึ่งเป็นสัดส่วนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับงานวิจัยด้านการอ่านและการเขียน สะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ด้านการสอนภาษาไทย ในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด อันเป็นสมรรถนะสำคัญต่อการเรียนรู้และการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ยังมีสัดส่วนเชิงปริมาณค่อนข้างน้อย และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาทักษะดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์แนวโน้มของงานวิจัยการสอนภาษาไทยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูดในช่วงปี พ.ศ. 2558–2568 โดยใช้การสังเคราะห์เอกสารและการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัยร่วมกับสถิติเชิงพรรณนา เพื่อชี้ให้เห็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปรากฏ และประเด็นที่ควรได้รับการศึกษาต่อยอดในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยการสอนภาษาไทยที่มุ่งพัฒนาทักษะฟัง-พูด
2. เพื่อเสนอแนวโน้มการวิจัยและการพัฒนาการสอนภาษาไทยที่พัฒนาทักษะฟัง-พูด

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูดในช่วงปี พ.ศ. 2558–2568 จากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตของ 9 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งสืบค้นได้จากคลังข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยและเว็บไซต์ ThaiLIS (Thai Digital Collection: TDC) จากนั้นผู้วิจัยบันทึกข้อมูลและสาระสำคัญของงานวิจัยด้วยแบบสรุป Cornell Notes แล้วนำมาสังเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัยร่วมกับสถิติเชิงพรรณนา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. สืบค้นงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2558–2568 จากคลังข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยและเว็บไซต์ ThaiLIS (Thai Digital Collection: TDC) รวมจำนวน 217 เรื่อง
2. บันทึกข้อมูลพื้นฐานและสาระสำคัญของงานวิจัยแต่ละเรื่องด้วยแบบสรุป Cornell Notes
3. คัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูดตามวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง
4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ
5. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูลและสังเคราะห์แนวโน้มของงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูด
6. นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทยที่มุ่งพัฒนาทักษะจำเป็นด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ซึ่งเป็นสมรรถนะการสื่อสารสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับทักษะการอ่านและการเขียน ส่วนงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูดยังมีจำนวนน้อยและผู้สอนใช้วิธีการสอนและนวัตกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ เทคนิคกลุ่มย่อย การเรียนรู้แบบร่วมมือ ตลอดจนการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารเชิงปฏิบัติให้กับผู้เรียน

เมื่อจำแนกงานวิจัยการสอนภาษาไทยตามมหาวิทยาลัย พบว่า งานวิจัยด้านการพัฒนาทักษะฟัง–พูดกระจายตัวอยู่ในหลายสถาบัน โดยบางมหาวิทยาลัยเน้นการศึกษากับผู้เรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ขณะที่บางแห่งเน้นผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาและนักศึกษาต่างชาติ ผู้วิจัยจึงจัดทำตารางสังเคราะห์เพื่อแสดงจำนวนผลงานวิจัยการสอนภาษาไทย อันจะช่วยให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยด้านการ

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง–พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

พัฒนาทักษะทางภาษาในภาพรวมทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
จำนวน 217 เรื่อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชื่อหลักสูตรในแต่ละมหาวิทยาลัยและจำนวนผลงานวิจัยการสอนภาษาไทย

มหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย	6	2.76
	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน	4	1.84
	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน	8	3.69
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน	22	10.14
มหาวิทยาลัยทักษิณ	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย	17	7.83
มหาวิทยาลัยนเรศวร	การศึกษามหาบัณฑิตภาษาไทย	6	2.76
	การศึกษาดุษฎีบัณฑิตหลักสูตรและการสอน	4	1.84
	การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน	11	5.07
มหาวิทยาลัยบูรพา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรและการสอน	3	1.38
	การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน	28	12.90
	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย	6	2.76
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย	1	0.46
	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย	10	4.61

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

ตารางที่ 1 ชื่อหลักสูตรในแต่ละมหาวิทยาลัยและจำนวนผลงานวิจัยการสอนภาษาไทย (ต่อ)

มหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยศิลปากร	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน	61	28.11
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน	9	4.15
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทาง	16	7.37
	การศึกษาและการจัดการเรียนรู้		
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนา หลักสูตร	5	2.30
รวม		217	99.97

จากตารางที่ 1 ภาพรวมของการผลิตงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยกระจุกตัวอย่างชัดเจนในบางสถาบัน โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรมีจำนวนผลงานวิจัยสูงสุดจำนวน 70 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.26 ของทั้งหมด ถัดมาคือมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 35 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.13 และมหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.14 (เป็นงานวิจัยการสอนภาษาไทยที่มาจากคลังข้อมูลของเว็บไซต์ ThaiLIS) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.68 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.29 มหาวิทยาลัยทักษิณจำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.83 และมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.45 มหาวิทยาลัยนเรศวรและมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจำนวนเท่ากันแห่งละจำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.61 เมื่อพิจารณาตามระดับคุณภาพของงานวิจัย พบแนวโน้มว่าผลงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมหาบัณฑิต รวมจำนวน 187 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 86.18 และระดับดุษฎีบัณฑิตมีจำนวน 30 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.82

จากข้อมูลสถิติข้างต้นสะท้อนแนวโน้มความต้องการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทักษะทางภาษาไทย โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสื่อสารของผู้เรียนให้เกิดความชำนาญ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดทักษะพื้นฐานทางภาษา ส่งผลให้การเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นได้รับผลกระทบ เนื่องจากทักษะการสื่อสารจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ทุกรายวิชา จึงมีความจำเป็นในการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ควบคู่กับการวางรากฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่อเนื่องสู่ระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังการทำงานร่วมกับผู้อื่นหลังจบการศึกษา ซึ่งบทบาทของงานวิจัยหรือผู้สอนมีความสำคัญยิ่งในการออกแบบวิธีสอนที่เหมาะสมกับระดับความรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ตลอดจนกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่จะเอื้อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกและการใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่างานวิจัยการสอนภาษาไทย โดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยระดับมหาบัณฑิต แต่งานวิจัยในระดับดุษฎีบัณฑิตยังพบค่อนข้างน้อย โดยงานวิจัยดังกล่าวมีการกระจายตัวในหลายมหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยศิลปากร สะท้อนว่าการสอนภาษาไทยมีการพัฒนารูปแบบการสอนต่อเนื่องในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยทุกระดับชั้น และมีการพัฒนางานวิจัยโดยยึดโยงกับหลักสูตรภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งวางกรอบพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนอย่างสมดุลทุกทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากระดับประถมศึกษาตอนต้นไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายอย่างลึกซึ้ง สื่อสารได้เหมาะสมกับกาลเทศะ และรักษามารยาททางภาษาดังปรากฏในคุณภาพผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนควรแสดงพัฒนาการพื้นฐานของสี่ทักษะอย่างพร้อมเพียง การฟังและการดูนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องเล่าง่ายและสารที่อยู่ในชีวิตประจำวัน สามารถจับรายละเอียดและสาระสำคัญ ตั้งคำถามและตอบคำถามจากสิ่งที่รับฟังและรับชมได้ การพูดสะท้อนความคิดและความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา โดยถ่ายทอดประสบการณ์และสารที่สอดคล้องกับวัย ส่วนการอ่านก้าวสู่ความคล่องแคล่วในการอ่านออกเสียงคำ ข้อความ และบทร้อยกรองอย่างง่าย พร้อมทั้งเข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ ขณะที่การเขียนทำหน้าที่เป็นเครื่องมือบันทึกและสื่อสาร เช่น การคัดลายมือ การบันทึกประจำวัน การเขียนจดหมายสั้น และการเล่าเรื่องตามประสบการณ์หรือจินตนาการ ภายใต้กรอบมารยาททางภาษาที่ชัดเจน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พัฒนาการของผู้เรียนขยับจากความคล่องแคล่วสู่ความเข้าใจเชิงเหตุผล การฟังมีเป้าหมายเพื่อสรุปความคิดรวบยอดและแยกสาระสำคัญจากสารหลากหลายรูปแบบเพื่อนำไปใช้ในการพูดอย่างมีเหตุผล การพูดจึงพัฒนาเป็นการอธิบาย เชิญชวน และแสดงความคิดเห็นด้วยภาษาไทยมาตรฐานที่เหมาะสมกับโอกาส การอ่านขยายขอบเขตไปสู่การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่อ่าน การสรุปข้อเท็จจริงและข้อคิด และการใช้คำอย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ส่วนการเขียนยกระดับสู่การเรียงความ การย่อความ และงานเขียนเชิงอธิบาย บรรยายที่ตรงตามรูปแบบ เป็นการเสริมโครงสร้างของการสื่อสารเชิงเหตุผลให้สมบูรณ์

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนควรใช้ภาษาเป็นเครื่องมือทางวิชาการได้อย่างเป็นระบบ การฟังและการดูทำหน้าที่รองรับการคิดวิเคราะห์ โดยผู้เรียนแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น จับใจความสำคัญและสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย การพูดก้าวสู่การโต้ตอบโต้แย้ง รายงานสั้น และอภิปรายด้วยเหตุผลบนฐานของภาษาไทยมาตรฐาน การอ่านลึกซึ้งสู่การตีความ ประเมินคุณภาพสาร และสืบค้นเลือกใช้อ้างอิงอย่างมีวิจารณญาณ ส่วนการเขียนเคลื่อนสู่ข้อเขียนเชิงวิชาการระดับพื้นฐาน เช่น รายงานเชิง

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

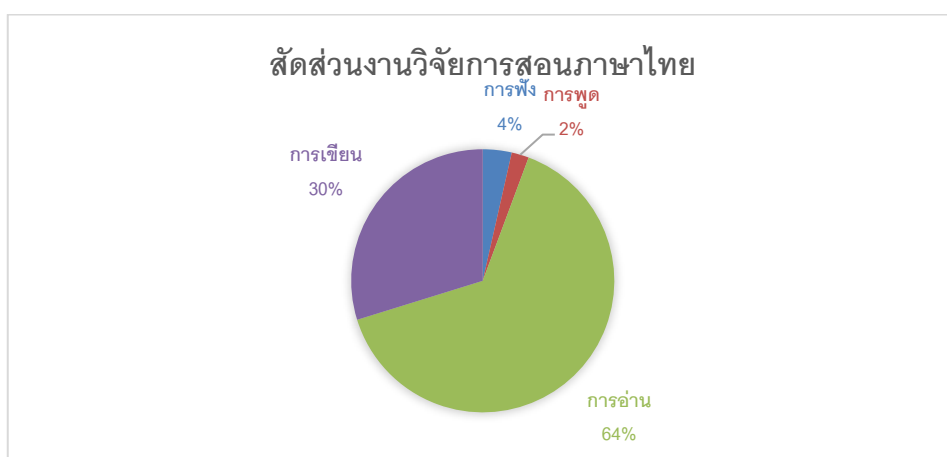

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssru.2026.e297351>

สารนิเทศ เรื่องความเชิงเหตุผล บทวิจารณ์ และรายงานผลการทดลอง โดยยึดหลักภาษาและรูปแบบที่กำหนด

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนควรบรรลุสมรรถนะการสื่อสารเชิงวิชาการอย่างครบถ้วน การฟังครอบคลุมสื่อหลากหลายประเภททั้งลายลักษณ์ สื่อมวลชน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมความสามารถในการตีความ แปลความ สังเคราะห์ และประเมินความน่าเชื่อถือเพื่อนำไปใช้สร้างองค์ความรู้ใหม่ การพูดเติบโตเป็นการนำเสนอทางวิชาการ การโต้แย้ง และการอภิปรายอย่างมีชั้นเชิง ใช้ถ้อยคำสุภาพและคำราชาศัพท์เหมาะสมกับกาลเทศะ การอ่านพัฒนาเป็นการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และคาดคะเนบนฐานเหตุผลเพื่อเชื่อมโยงสู่การคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ ขณะที่การเขียนยืนอยู่บนโครงสร้างงานวิชาการที่ชัดเจนสามารถโต้แย้งและสนับสนุนด้วยหลักฐาน เขียนบทความ รายงาน และรายงานผลการทดลองได้ตรงตามรูปแบบและวัตถุประสงค์

จากคุณภาพผู้เรียนข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังที่มีต่อผู้เรียนในทักษะทางภาษาไทย และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุกทักษะ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบทจริง และเป็นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม สัดส่วนงานวิจัยการสอนภาษาไทยยังคงเน้นไปที่ทักษะการอ่านและการเขียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดมีผู้ทำวิจัยค่อนข้างน้อย ทั้งที่เป็นทักษะซึ่งมีความสำคัญต่อการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการอยู่ร่วมในสังคมดิจิทัล งานวิจัยที่มุ่งเน้นเฉพาะการฟังและการพูดจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ เพื่อสร้างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สมดุลและตอบสนองต่อเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังปรากฏสัดส่วนงานวิจัยการสอนภาษาไทย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภูมิ 1 สัดส่วนงานวิจัยการสอนภาษาไทย

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

จากภาพแผนภูมิวงกลมที่นำเสนอข้อมูลด้านการพัฒนาทักษะทางภาษาไทย พบว่า การเน้นพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะการอ่าน มีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 64 รองลงมาคือการเขียน ร้อยละ 30 ตามมาด้วยทักษะการฟัง ร้อยละ 4 และทักษะการพูด ร้อยละ 2 การจัดลำดับดังกล่าวสะท้อนถึงการให้ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการอ่านและการอ่านเป็นหลัก ในขณะที่การพัฒนาทักษะการฟังและพูดได้รับความสำคัญในระดับที่น้อยกว่า

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยระบุให้ผู้เรียนสามารถ “ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการสื่อสาร” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของทุกทักษะทางภาษาในฐานะเครื่องมือหลักสำหรับการเข้าถึงองค์ความรู้ในสาระวิชาต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้เน้นย้ำว่า “การอ่านออกเขียนได้” เป็นทักษะพื้นฐานของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาในระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) เมื่อพิจารณาควบคู่กับแผนภูมิ จะเห็นได้ว่าการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอน จึงมุ่งเน้นการอ่านและการเขียนเป็นหลัก ขณะที่การฟังและการเขียนยังปรากฏในสัดส่วนน้อยกว่า แม้ทั้งสองทักษะจะถูกกำหนดให้มีความสำคัญเท่าเทียมกันตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลาง

อย่างไรก็ตาม “ทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21” สะท้อนให้เห็นว่าทักษะการฟังและการพูดได้รับการยอมรับว่าเป็นสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น “การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ” (Effective Communication) คือกระบวนการส่งผ่านสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยทักษะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ภาษาที่สนับสนุนอัตตา (Ego Supportive Language) คือ ความสามารถในการสื่อสารที่ทำให้ภาพลักษณ์เชิงบวกของตนเองเด่นชัด 2) การรับฟังและการมีส่วนร่วมอย่างตั้งใจ (Active-Participate Listening) คือ ความสามารถในการมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารด้วยแรงจูงใจและความใส่ใจ 3) การรู้จักตนเองและการเปิดเผยตนเอง (Self-Recognition/Self-Disclosure) 4) ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) คือ ความพยายามที่จะเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น และ 5) การใช้ภาษาภายใน (I-Language) ซึ่งเป็นการอธิบายผลกระทบของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้อื่นให้เจ้าของพฤติกรรมนั้นตระหนักรู้ (Bulu, Atan, & Sarikaya, 2017 อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

เมื่อพิจารณาทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 กับเป้าหมายของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าทักษะการฟังและการพูดทำหน้าที่เป็นช่องทางสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การฟังอย่างมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงความหมายเชิงลึกของสารและเข้าใจเจตนาของผู้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง ขณะที่

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

การพูดที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองได้อย่างมั่นใจ และสร้างความเข้าใจร่วมกับผู้อื่นได้ การบูรณาการทักษะทั้งสองจึงไม่เพียงแต่สนับสนุนการเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานของการพัฒนาสมรรถนะการทำงาน การแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21 จึงปรากฏงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการพูด จำนวน 7 เรื่อง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 งานวิจัยการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูด

ปี	ชื่องานวิจัย	มหาวิทยาลัย
2559	1. การพัฒนารูปแบบการสอน การดู การฟัง และการอ่าน เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (KAI Model)	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2561	2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมโดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2561	3. การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share)	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2561	4. การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถการพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีน ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ดุขภูมิจิต)	มหาวิทยาลัยบูรพา
2562	5. การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2564	6. การพัฒนาความสามารถด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2567	7. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันร่วมกับวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนชาวเมียนมา	มหาวิทยาลัยนเรศวร

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

จากตารางที่ 2 งานวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2559–2567 พบว่าแนวโน้มส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยในช่วงปี 2559–2562 งานวิจัยมุ่งไปที่เด็กปฐมวัยและประถมศึกษา เช่น การใช้นิทานร่วมกับบทบาทสมมติ การเล่นเกมกับเกมการศึกษา และการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด Think–Pair–Share เพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร ขณะเดียวกันงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็มุ่งพัฒนารูปแบบ KAI Model เพื่อเชื่อมโยงการดู ฟัง และอ่านเข้ากับการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงเหตุผล สะท้อนให้เห็นว่างานวิจัยช่วงนี้เน้นกลยุทธ์การสอนเชิงกิจกรรมและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามใน ปี พ.ศ. 2561 ปรากฏงานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถการพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีน ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีการนำทฤษฎีการเรียนรู้มาบูรณาการเพื่อจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. 2564 - 2567 เริ่มนำข้อมูลท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาผสมผสานเช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา และการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับวิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวเมียนมาและชาวจีน รวมทั้งยังปรากฏการใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองและการสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักศึกษาจีน งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาวิธีการสอนที่เชื่อมโยงทฤษฎี นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อรองรับผู้เรียนที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งในมิติของระดับชั้นและวัฒนธรรมผู้เรียน

เมื่อพิจารณาในเชิงเนื้อหา พบว่าแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดมีความหลากหลายตามระดับผู้เรียนและบริบทของการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ ในระดับปฐมวัยมีการใช้นิทานและบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการใช้ภาษา ในระดับประถมศึกษาปรากฏการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระดับมัธยมศึกษาเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการสื่อสารในบริบทที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน ส่วนผู้เรียนชาวต่างชาติพบการบูรณาการทฤษฎีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยสนับสนุนการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง

ผลการสังเคราะห์สะท้อนแนวโน้มร่วมของงานวิจัยทั้ง 7 เรื่องว่า การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดมุ่งสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมาย ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ การลงมือปฏิบัติ และการสื่อสารในบริบทจริงหรือใกล้เคียงจริง แนวทางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการฟัง–พูดในทุกๆระดับ ซึ่งสัมพันธ์กับการเลือกใช้นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและบริบทของผู้เรียน

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้พัฒนาทักษะการฟัง-พูด

การวิจัยด้านการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2559–2567 พบว่า มีการออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยแต่ละงานสะท้อนทั้งแนวคิดทฤษฎีและวิธีการ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนและบริบททางการศึกษา

ในระดับปฐมวัย พบว่า นวัตกรรมในงานวิจัยมุ่งเน้นการใช้นิทาน เกม และบทบาทสมมติ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและกระตุ้นพัฒนาการด้านภาษา เน้นการฝึกฟังเพื่อจดจำคำและวลีสั้น ๆ รวมถึงการตอบสนองผ่านการพูดเลียนเสียงและการโต้ตอบอย่างง่าย จุบรวมที่เห็นชัดคือการใช้ สื่อและ กิจกรรมที่มีความเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็ก ในงานวิจัยของ ศุภขวัญ สิทธิรักษ์ (2561) เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมโดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการแสดง บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย แสดงให้เห็นว่า การใช้นิทานประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ฟังและจดจำถ้อยคำ รวมทั้งมีโอกาสดู เลียนเสียง พูดโต้ตอบ และสื่อสารง่าย ๆ ผ่านการเล่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและ การเรียนรู้ผ่านการเล่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พิกุล พูลสวัสดิ์ (2562) เรื่อง การพัฒนาความสามารถ ทางด้านการฟังและการพูดของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเล่นนิทานอีสปร่วมกับกิจกรรมเกม การศึกษา โดยกิจกรรมดังกล่าวช่วยเพิ่มสมาธิและการตอบสนองทางการฟัง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึก พูดวลีสั้น ๆ ในการสื่อสาร

สำหรับระดับประถมศึกษา พบว่า งานวิจัยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นใจและลดความประหม่า ในการพูดผ่านเทคนิคเพื่อนคู่คิด Think-Pair-Share คือการใช้กระบวนการทำงานเป็นคู่หรือกลุ่มเล็ก เพื่อสร้างความกล้าแสดงออก เห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของ พิศมร ชูอม (2561) ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้ผู้เรียนซ้อมพูดเป็นคู่ก่อนนำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนลดความประหม่าและพัฒนาความมั่นใจในการ สื่อสาร ผลการวิจัยยืนยันว่าการซ้อมกับเพื่อนช่วยให้การพูดชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น

ในระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลายตั้งแต่การบูรณาการ การดู-ฟัง-อ่าน กับการคิดวิเคราะห์ ไปจนถึงการใช้ ข้อมูลท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการพูด จุบรวมคือการเชื่อมโยงการฟังกับการ วิเคราะห์เชิงเหตุผลและการพูดสรุปต่อหน้าชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการคิดขั้นสูง ส่วนจุดต่างคือแนว ทางการเลือกสื่อและเนื้อหา ดังปรากฏในงานวิจัยของ ชัยยา บุรีสุวรรณ (2559) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการ สอน การดู การฟัง และการอ่านเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้นำแนวคิดการบูรณาการทักษะภาษาเข้ากับการคิดขั้นสูง จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรับ สาร วิเคราะห์ และสรุปเพื่อนำเสนอด้วยการพูด ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และถ่ายทอดความคิดด้วยการพูดได้อย่างมั่นใจมากขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถ

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

ด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น ของ สรวชญ สมณวัฒนา (2564) ใช้กรอบการเรียนรู้แบบร่วมมือและโครงงาน (project-based learning) ที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาท้องถิ่น ผู้เรียนได้เก็บข้อมูลจากชุมชน นำมาฝึกซ้อมการพูดและนำเสนอหน้าชั้น ส่งผลให้การพูดของผู้เรียนดีขึ้นและสามารถบูรณาการใช้กับบริบทจริงได้มากขึ้น

ในระดับอุดมศึกษาพบว่ามิงานวิจัยมุ่งพัฒนาผู้เรียนต่างชาตินำแนวคิดเรื่องความเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) มาใช้ จุดร่วมคือการสร้างสถานการณ์การสื่อสารจริง และการใช้สื่อดิจิทัลหรือ ภารกิจจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนซ้ำ ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีนตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของ ตนเองและการสร้างความรู้ด้วยตนเองของ Zhou Xiaoyan (2561) ได้นำทฤษฎีความเชื่อมั่นใน ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) และการสร้างความรู้ด้วยตนเองมาผนวกกับการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ผลการพัฒนชี้ว่าผู้เรียนต่างชาติสามารถออกเสียงและเรียบเรียงประโยคภาษาไทยได้มั่นใจ ยิ่งขึ้นเมื่อมีการจัดการกิจสื่อสารจริงและการสะท้อนกลับเฉพาะจุด นอกจากนี้งานวิจัยเรื่อง การพัฒนา หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันร่วมกับวิธีการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสาร เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนชาวเมียนมาของ Sai San Myint (2567) ได้ออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีทั้งบทสนทนา ตัวอย่างเสียง และแบบ ฝึกโต้ตอบโดยใช้แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนต่างชาติสามารถนำภาษาไทยไปใช้ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันได้และมั่นใจ ในการสื่อสารมากขึ้น

เมื่อพิจารณางานวิจัยทั้ง 7 เรื่อง จะเห็นว่านวัตกรรมที่นำมาใช้พัฒนาทักษะการฟังและการพูด มีความหลากหลาย ตั้งแต่กิจกรรมการเล่านิทาน เกม และบทบาทสมมติในปฐมวัย เทคนิคการเรียนรู้แบบ ร่วมมือในประถมและมัธยม ไปจนถึงการใช้สื่อดิจิทัลและทฤษฎีการสร้างเชื่อมั่นในผู้เรียนต่างชาติ ทุกนวัตกรรมล้วนมีพื้นฐานจากแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาและการสอนภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ผลการทดลองใช้ชี้ว่าผู้เรียนมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถฟังอย่างมีวิจารณญาณ และพูดสื่อสารได้ดีขึ้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะของงานวิจัยในแต่ละระดับการศึกษา พบว่าแม้รูปแบบกิจกรรม และนวัตกรรมที่ใช้จะแตกต่างกันตามวัยและบริบทของผู้เรียน แต่มีจุดร่วมสำคัญ คือ การออกแบบกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง มีโอกาสแสดงออกทางภาษา และได้รับการสะท้อนกลับจากครูหรือ เพื่อนร่วมเรียนอย่างสม่ำเสมอ ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทักษะการฟัง- พูดอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกสื่อสาร และปรับปรุงการใช้ภาษาของตนเองผ่าน รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและบริบทของผู้เรียน

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสังเคราะห์งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด จำนวน 7 เรื่อง พบว่าสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม พบมากที่สุดคือ งานวิจัยที่เน้นการพูด 5 เรื่อง รองลงมา คืองานวิจัยที่เน้นการฟัง 1 เรื่องและงานวิจัยที่ศึกษาทั้งการฟังและการพูดร่วมกัน 1 เรื่อง โดยงานวิจัยของ ชัยยา บุรีสุวรรณ (2559) เสนอ KAI Model ที่เชื่อมโยงการดู ฟัง และอ่านเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และ คิดเชิงเหตุผล ส่วน ศุภขวัญ สิทธิรักษ์ (2561) และ พิกุล พูลสวัสดิ์ (2562) มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ แบบองค์รวมด้วยการใช้นิทานประกอบบทบาทสมมติและเกมการศึกษา เพื่อกระตุ้นการฟังและการพูดของ เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับระดับประถมศึกษา งานของ พิสมร ชูเอน (2561) ใช้เทคนิค Think-Pair-Share ซึ่งช่วยลดความประหม่าและเพิ่มความมั่นใจในการสื่อสารของผู้เรียน ส่วนในระดับ มัธยมศึกษา งานวิจัยของ สรวชญ สมณวัฒนา (2564) ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง ในระดับอุดมศึกษาและผู้เรียนต่างชาติ งานของ Zhou Xiaoyan (2561) และ Sai San Myint (2567) ใช้ทั้งทฤษฎีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสาร (e-book) ร่วมกับแนวคิด Communicative Language Teaching (CLT) ซึ่งช่วยพัฒนาความมั่นใจและทักษะการสื่อสารภาษาไทย ของผู้เรียนต่างชาติได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยทั้งชุดสะท้อนตรงกันว่า การพัฒนาทักษะฟัง-พูดจำเป็นต้อง อาศัยกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติจริงและได้รับการสะท้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านภาษาและทักษะการคิดขั้นสูงควบคู่กันไป

การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ในชั้นเรียนไทยควรดำเนินเชิงระบบ โดยผู้สอนวินิจฉัยจุดแข็ง-จุดที่ต้องพัฒนาของผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับ การใช้เครื่องมือประเมินที่เชื่อถือได้ และให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่องในสามลักษณะ ได้แก่ การชี้ทิศ เรียนรู้ (feed up) เพื่อบอกเป้าหมาย เกณฑ์ความสำเร็จ และการสะท้อนผล (feedback) ระบุสิ่งที่ทำได้ดี และสิ่งที่ต้องปรับปรุง พร้อมเหตุผลอิงหลักฐานงานของผู้เรียน และ การชี้ทางต่อยอด (feed forward) เสนอ เทคนิคหรือขั้นตอนถัดไปที่ผู้เรียนจะนำไปปรับปรุงผลงานได้จริง ทั้งหมดนี้มุ่งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เป็นมิตร ลดแรงกดดัน และกระตุ้นแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ เช่น การให้คำชมเชย รางวัลเชิงสัญลักษณ์ หรือ สติกเกอร์แทนการลงโทษ/ตัดคะแนน ทั้งยังเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

เมื่อนำกรอบดังกล่าวมาเชื่อมกับผลสังเคราะห์ของบทความนี้พบว่า การพัฒนาทักษะการฟัง-พูด จะเกิดผลสูงสุดเมื่อกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ และลงมือปฏิบัติจริงควบคู่กับการให้ข้อมูล ป้อนกลับอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนกพร พักสังข์, ธนันท์ ธนารัตตะภูมิ และ

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2562) กล่าวว่า การให้คำชี้แนะ คำชมเชย และแนวทางปรับปรุงอย่างต่อเนื่องช่วยยกระดับคุณภาพงานเขียนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเทียบเคียงได้กับทักษะการพูดเพราะ การเขียนและการพูดเป็นทักษะการสื่อสารที่อาศัยความเข้าใจเกณฑ์คุณภาพ การซ้อมปฏิบัติ และคำแนะนำเชิงชี้แนะในขั้นต่อไป ดังนั้น บทบาทของ feedback จึงไม่จำกัดอยู่ที่ทักษะใดทักษะหนึ่ง แต่เป็นกลไกข้ามทักษะที่สนับสนุนทั้งการรับสาร และการส่งสารไปพร้อมกับการยกระดับการคิดขั้นสูงของผู้เรียน

นอกจากนี้ ทฤษฎีและแนวคิดทางการศึกษาที่ปรากฏในงานวิจัยทั้ง 7 เรื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีภาษาทั้งการฟังและการพูดเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดและการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง (สุมาลี ชัยเจริญ, 2559) นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่มุ่งให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสาร อันนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่ดีขึ้น และสุขภาพจิตของผู้เรียนที่ได้รับการส่งเสริม (ทศนา แคมมณี, 2557)

การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดในยุคปัจจุบันไม่อาจพิจารณาได้เพียงมิติของการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่มีลักษณะเป็นการส่งสารทางเดียวจากผู้ส่งไปยังผู้รับ ซึ่งผู้เรียนมีบทบาทเพียงผู้รับสาร แต่ในบริบทสังคมดิจิทัล การสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ “กระบวนการสื่อสารแบบใหม่” ที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารสามารถตอบกลับ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน และสร้างเนื้อหาด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสังคม (วิภาดา พรสกุลวานิช, 2565) ส่งผลให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน เกิดการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการสื่อสาร ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูด จึงควรออกแบบกิจกรรมที่เอื้อต่อการโต้ตอบ การแลกเปลี่ยน และการใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือเสริม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการฟังเชิงวิพากษ์และการพูดเชิงสร้างสรรค์อย่างสอดคล้องกับรูปแบบการสื่อสารในศตวรรษที่ 21

ระดับชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยการพัฒนาทักษะฟัง-พูด พบว่า มีการกระจายอยู่ในระดับปฐมวัยจำนวน 2 เรื่อง ระดับประถมศึกษาจำนวน 1 เรื่อง (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 เรื่อง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 -3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 1 เรื่อง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4) และระดับอุดมศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนต่างชาติ จำนวน 2 เรื่อง ภาพรวมนี้สะท้อนว่าการพัฒนาทักษะดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมทุกช่วงชั้นของระบบการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยตลอดจนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 -6 ที่ยังขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนา (R&D) ทั้งนี้ งานวิจัยในระดับอุดมศึกษายังมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนต่างชาติเป็นหลัก จึงควรมีการพัฒนางานวิจัยที่มุ่งเสริมสร้างทักษะฟังและพูดสำหรับผู้เรียนไทยในระดับอุดมศึกษา เพื่อยกระดับสมรรถนะการสื่อสารเชิงวิชาการและการสื่อสารเชิงวิชาชีพที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการทำงานในอนาคต ข้อค้นพบเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นช่องว่าง

Citation : Suntawong, s., Khunmathurot, s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

ทั้งด้านช่วงชั้นการศึกษา ซึ่งควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับ

เมื่อพิจารณางานวิจัยตามระดับชั้น พบว่า งานวิจัยด้านการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดยังปรากฏในผู้เรียนบางช่วงชั้นของระบบการศึกษา โดยมีงานวิจัยในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาเพียงบางระดับ ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่าองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดยังมีโอกาสขยายให้ครอบคลุมผู้เรียนในระดับชั้นที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ งานวิจัยในระดับอุดมศึกษาที่ปรากฏยังให้ความสำคัญกับผู้เรียนต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ จึงควรส่งเสริมการพัฒนางานวิจัยที่ครอบคลุมผู้เรียนไทยในระดับอุดมศึกษามากขึ้น ควบคู่กันไป เพื่อยกระดับสมรรถนะการสื่อสารและสร้างองค์ความรู้ที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

กล่าวได้ว่า ทักษะการฟังและการพูดเป็นสมรรถนะสำคัญของการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 และมีความหมายต่อทั้งการเรียนรู้ การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การฟังอย่างมีวิจารณญาณและการพูดอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างองค์ความรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันเป็นแกนหลัก รากฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะดังกล่าวอยู่ที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการฟังและพูด กล้าแสดงออก สามารถทำงานเป็นทีม และนำภาษาไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอในการนำผลวิจัยไปใช้สำหรับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัย บริบท และความแตกต่างของผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติจริง และได้รับการสะท้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สถานศึกษา ผู้สอน และผู้พัฒนาหลักสูตรจึงสามารถนำข้อค้นพบนี้ไปใช้ในการออกแบบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดในผู้เรียนทุกช่วงชั้นอย่างเป็นระบบ เพื่อขยายองค์ความรู้ให้ครอบคลุมบริบทของผู้เรียนที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ยังปรากฏงานวิจัยจำนวนน้อย ควรมีการพัฒนานวัตกรรมหรือรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในทักษะการฟัง-พูดที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนกพร พิกสังข์, ธนินันท์ ธนารัตตะภูมิ, และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2562). รูปแบบการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเชิงวิเคราะห์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 36(3), 1–15.
- ชัยยา บุรีสุวรรณ. (2559). *การพัฒนาแบบการสอน การดู การฟัง และการอ่าน เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* [วิทยานิพนธ์ดุขภูบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิกุล พูลสวัสดิ์. (2562). *การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พิสมร ชูอม. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2545). *ภาษาไทยกับการสื่อสาร*. สื่อตะวันออก.
- วราพร คำจับ. (2560). *การสื่อสารในยุคดิจิทัล (Digital Communication)*. *สหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*, 3(1).
- วิกานดา พรสกุลวานิช. (2565). *สื่อใหม่และการจัดการการสื่อสาร*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภขวัญ สิทธิรักษ์. (2561). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมโดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สรวย วัฒนวัฒนา. (2564). *การพัฒนาความสามารถด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น* [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2559). *การออกแบบการสอน หลักการทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์เพ็ญพริ้นติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การอ่านออกเขียนได้ : นโยบายและแนวทางการพัฒนา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *การประเมินเพื่อพัฒนา (Assessment for Learning : AfL) เรื่องหลักสูตรฉบับปรับปรุง*. สำนักทดสอบทางการศึกษา.

Zhou, X. (2561). *การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการพูดภาษาไทย ของนักศึกษาจีน* [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

Sai San Myint. (2567). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในชีวิตประจำวันร่วมกับวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนชาวเมียนมา*. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Citation : ศิริประภา สันตะวงศ์, ทรงภพ ขุนมธุรส, นิตยา เรืองสุวรรณ, ศิริประภา รัตนรวมการ และกานต์ กาญจนพิมาย.

(2569). การสังเคราะห์งานวิจัยการสอนภาษาไทย : แนวโน้มการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>

Citation : Suntawong,s., Khunmathurot,s., Rueangsuwan, N., Ratanaruamkarn, S., & Kanjanapimai, k. (2026).

A Research Synthesis of Thai Language Teaching: Trends in the Development of Listening and Speaking Skills. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 28(1), e297351. <https://doi.org/10.65205/jhssrru.2026.e297351>